

Nihat MALKOÇ

Trabzon Fen Lisesi / Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Bir Şair Vali

Rıza AKDEMİR'in Ardından...

Uzun ve geri dönüşü olmayan bir yolculuktur ölüm... Kabir kapısına kadar dört kişinin omzunda ötelere yollanmaktır. Muvakkat dünya defterinin kapanıp sonsuz ahret defterinin açılmasıdır. Ölüm, çoğu insanı içten içe yiyip bitiren endişelerin asıl kaynağıdır. Hayatı sorgulamaya sebeptir ölüm... Apan-sız dünyanın dışına itilmiştir belki de...

Ölüm dünyaya göre bir çeşit gurbettir. Onun içindir ki hep hüznü ve matemi çağırıştır bizlere. Yahya Kemal "Ölüm asude bahar ülkesidir bir rinde" dese de biz yine de soğuk buluruz bu sonsuz yolculuğu... Ölümle birlikte dünyayla olan bağlarımızı da koparırsınız.

Ölüm dünyaya ait her ne varsa onları geride bırakmaktır. Hayatın sonbaharı ve kışdır, Hakk dostlarının düşüdür; bir çeşit sonsuzluğa doğuştur ölüm... Doğarken nasıl çıplak doğduysak ölürken de öyle uryan gideriz. Sözün bu noktasında Karacaoğlu'nın şu dörtlüğünü hatırlamamak mümkün müdür: "Üryan geldim gene üryan giderim/Ölmeye elde fermanım mı var/Azrail gelmiş de can talep eyler/Benim can vermeye dermanım mı var..."

Ölüm duygusu; zihnimizi kemiren, bizi hiç yalnız bırakmayan, adeta gölgemiz olan bir histir. Zira o bizi ne gece, ne de gündüz yalnız bırakır; daima zihnimizin bir köşesinde durur.

Ölüm serviler altında gölgelenmektedir. Ölümle birlikte, dünyada kalanlar için anılar devreye girer. Gidenlerin ardından bakakalanlar, iyice yalnızlaşır. Ölen kişi, sanki bir yanımızı da alır götürür beraberinde.... Şair Ümit Yaşar Oğuzcan'ın dediği gibi "Çalkalanır gidersin kapkara bir boşlukta/ Ne sevinç, ne de keder; artık her şey anlamsız..."

'Durup dururken bu sözler de neyin nesi' diyenleri duyar gibiyim. Kıymetli

bir şairin, bir gönül dostunun ölümü bizi ölüme dair düşünmeye ve söyleşmeye itti. Şair valilerimizden Rıza Akdemir'den söz ediyorum. Güzel insan, gönül dostu, muhabbet fedaisi Rıza Akdemir, 9 Nisan 2012 tarihinde aramızdan ayrıldı. O, arkasında 25 eser, güzel anılar ve binlerce dost bıraktı. Onun uzun sayılabilecek hayatının kesitlerini gözümüzün önünden geçirelim...

1930 yılında Rize'nin İkizdere ilçesinde hayata gözlerini açan şair valilerimizden Rıza Akdemir, 2012 yılının 9 Nisan'ında Ankara'da hayata kapadı gözlerini. O, ilk ve orta öğrenimini Samsun'da tamamladı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin İdari Şubesinden mezun oldu. İlk olarak Samsun'da maiyet memurluğu yaptı. Çorum'un Ortaköy ilçesine kaymakam olarak atandı. Daha sonra Almanya Hükümetinin davetlisi olarak, Federal Almanya'da mahalli idareler üzerinde araştırmalar yaptı. Türkiye'ye döndükten sonra sırasıyla Sarız, Olur, Niksar kaymakamlıklarında bulundu. 1975 yılında Siirt Valiliğine atandı. Daha sonra İçişleri Bakanlığı'nda Özlük İşleri Genel Müdürlüğü, Müsteşar Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 1982 yılında 36 vali arkadaşı ile birlikte emekliye sevk

edildi. Büyük Türkiye Partisi'nin ve daha sonra da Doğru Yol Partisi'nin kurucuları arasında yer aldı. ANAP Hükümetinin iktidara gelmesiyle birlikte, tekrar İçişleri Bakanlığına geri döndü. Bu sefer Müsteşar Yardımcılığı görevinde bulundu. Ardından Balıkesir Valiliğine tayin edildi. Vali Akdemir, 1 Ağustos 1995 tarihinde yaş haddinden emekli oldu.

Merhum Rıza Akdemir, ülkesini ve milletini canından aziz bilen bir vatan sevdalıydı. O, eserlerinde vatan ve millet sevgisini anlatmıştır. Çocuklara ve gençlere bu asil duyguyu aşılamayı amaçlamıştır. Dr. Nermin Akdemir'le evli olan Rıza Akdemir'in iki kızı vardı. Merhum Rıza Akdemir, Sevinç Atan Hanım'la yaptığı bir röportajda hayatı boyunca ruhunu beslediği kaynaklar ve kitaplar hakkındaki duygularını şöyle özetlemiştir:

"Çocukluk yıllarımda, ilkokul, ortaokul ve lisede, şunu okumanız lazımdır, bunu okumanız gereklidir diye bize Doğu ve Batı edebiyatının yıldızlarını gösteren kimse olmadı. Hangi yollardan yürümemiz, hangi kapıları çalmamız, hangi çeşmelerden su içmemiz, neleri okumamız gerektiğini bilmeden ilkokulda görevli olduğum okul kütüphanesinde ne kadar kitap varsa hepsini tek tek okuyarak, elime geçen her kitabı hiçbir ayırım gözetmeden başladım okumaya. Çok genç yaşlarda Divan edebiyatından da Halk edebiyatından da Batı edebiyatı ve Osmanlı edebiyatından da bir şeyler almaya çalıştım. Bilinçli bir seçim yaptığımı söyleyemem. Bir insanın şu kadar kitap okudum diye öğrenmesini son derece anlamsız buluyorum. Önemli olan kişinin okuduklarından neler aldığı ve elinde nelerin kaldığıdır. İşte kültür de budur. Ben dünya uluslarının ve Türk edebiyatının en önemli isimlerini okuyup incelemeye, anlamaya çalıştım. Edebiyatımızda çok sevdiğim şair ve yazarlar olmuştur.

Divan edebiyatında pek fazla yoğunlaştığımı söyleyemem ama Divan edebiyatının güzellikleri ve pırıltısı kaybolmasın istedim ve divan edebiyatını gelecek nesillere aktarabilmek amacıyla da bir kitap hazırladım. Şu tarz şiiri severim, şunu sevmem, şu edebiyatı buna tercih ederim gibi bir ayırımı pek doğru bulmuyorum. Şiir her kalıpta güzeldir. Gülün her vazoda güzel olması gibi." (<http://birharf.net>)

Şiirimizin güler yüzlü şairlerinden biriydi merhum Rıza Akdemir... Bugüne kadar millî ve manevî hissiyatı nakış nakış işlediği değişik türlerde 25 eser yayınlamaya muvaffak olmuştu. Bu kitapları okuyanlar, yurt sevgisini kendilerine şiar edinmişlerdi. Onun kitapları Kültür Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kurumlar tarafından yayınlanmıştır.

Merhum Rıza Akdemir, çok okuyan, az ve öz konuşan mümtaz bir insandı. O, bir Ankara beyefendisiydi. Kaymakamlık, valilik, bürokratik gibi üst kademe yöneticiliklerinde bulunmuş bir vatan sevdalıydı. Siirt ve Balıkesir illerimizde valilik görevini başarıyla ifa etmişti. Buralarda halk tarafından da çok sevilmişti. Bir zamanlar başarılı bir bürokrat olarak İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevinde de bulunmuştu. 12 Eylül dönemi öncesinde Balıkesir Valisi olarak görev yapmaktaydı. Fakat 12 Eylül'ün de-

ğirmeninde o da öğütölmüş, vazifesinden sebepsizce alınmıştır. Merhum Akdemir, şair kimliğiyle önce İLESAM Başkan Yardımcısı olmuş, 2006 senesinde de İLESAM Başkanlığı yapmıştır.

Rıza Akdemir'in en büyük sermayesi kitaplarıydı. O, hayatında okumak ve yazmaktan başka bir şey düşünmemiştir. Makam ve mevki peşinde koşmamıştır. Hayatı boyunca edebiyata büyük bir tutkuyla bağlanmıştır. Kelimelerle dostluklar kurmuş, onları kullanarak duygu evleri inşa etmiştir. Akdemir'in arkadaşı Yavuz Bülent Bakiler onu şöyle anlatıyor:

"Kibar, kibar, kibar bir adamdı. Arkadaşlarına: "Caanım Efendim!" diye hitap ederdi. Elli yedi yıllık dostluğumuz esnasında birbirimize bir defacık olsun kırılmadık. Benim, tarihimize edebiyatımıza karşı biraz merakım vardı. Hiç abartmadan yazıyorum: Hem üniversite yıllarımda, hem de çok daha sonraki devlet hayatımızda, edebiyatımızı da, tarihimizi de bana ders verecek derecede biliyordu. On beş bin kitaplık kütüphanesi olan devlet adamlarımızdan biriydi. Türkiye'mizde on beş bin kitabı olan kaç aydınımız vardır acaba?... Fakülte yıllarımda, Rıza Akdemir'in bizden üstün özellikleri vardı. Evvela, kendi gayretiyle, bin yıllık eski alfabemizi öğrenmişti. Bizim, bön bön baktığımız eski Türkçe yazılmış kitaplarımızı, belgelerimizi, şiirlerimizi rahatlıkla

okuyup anlatıyordu. Sonra, yabancı dil olarak Alıncayı iyi biliyordu. Nitekim daha sonraki yıllarda Alman edebiyatının bazı kitaplarını tercüme ederek dilimize kazandırmıştı. Edebiyat ve tarih konusunda da bizden ve çevresinden, çok daha zengin bilgilerle yüklüydü.

Nesri hitabetinden, hitabeti nesrinden güzeldi. Şaşırtan bir belagatle konuşuyor, insanı çekip-çeviren, imrendiren, kıskandıran bir üslupla yazıyordu. Serdengeçti Osman Yüksel'in o, bir yazıda bir yanlış kelimenin, bir lüzumsuz cümlelin geçmesine tahammül edemeyen kimsenin, Rıza Akdemir'in yazılarını döne döne okuduğuna, o yazıları öve öve göklere çıkardığına kaç kere şahit olmuşumdur. Nitekim, Rıza Akdemir'in daha Samsun Lisesi sıralarında yazdığı yazılarını "Bir Gün Gelecek" ismiyle Serdengeçti Yayınları arasında çıkarmasına birlikte sevinmiştik." (<http://www.turkiyegazetesi.com>)

Yakın geçmişte ebediyete uğurladığımız Rıza Akdemir, Mehmet Akif Ersoy'u çok seven ve Safahat'ı elinden düşürmeyen bir kişiydi. Çünkü o, aradığını Safahat'ta bulmuştu. Akif sanki onun içinden geçenleri okuyarak mısralara dökmüştü. O, Akif'i çok iyi anlayan ve her fırsatta anlatan sorumlu bir aydıncı. Onun fikirleri Akif'le birebir örtüşüyordu. Zira her ikisi de millî ve manevî değerleri önemseyen ve bunlar üzerinde titreyen insanlardı.

Geçtiğimiz günlerde 82 yaşında aramızdan ayrılan Rıza Akdemir, şiiri amaç olarak değil; düşüncelerini geniş kitlelere aktarmak için bir araç olarak görüyordu. Zira şiir iyi bir propaganda aracıydı. Akdemir, şiirin o büyüml atmosferinden yararlanarak yeni nesillere öz benliklerini hatırlatıyordu. O, şanlı geçmişle gurur duyuyor ve şöyle sesleniyordu:

**"Fırtınalar gibi dilim var benim
Törem var, yaşam var, ilim var benim
Doğusu, batısı bu diyar benim
Önümde baş eğmiş bir sürü devlet
Halklar değilim ben, milletim millet..."**

**Göller alın terim, ırmaklar kanım
Fatih'im ben, Ulu"batlı Hasan'ım
Ay yıldızı gök kubbeye asanım
Bir elimde ezel, birinde ebed,
Halklar değilim ben, milletim millet..."**

Merhum Rıza Akdemir, şöret olmak için değil, gençleri bilinçlendirmek için yazıyordu. Yazmaktan tek beklentisi şuurlu nesillerin yetişmesiydi. Onun kaleme aldığı eserler arasında şunları sayabiliriz: "Bir Gün Gelecek, İnci Taneleri, Masal Çiçekleri, Çocukları-mıza Masallar, Dinî Şiirler, Manzum Öğütler, Türk Gençliğine Mektuplar, Adalet(piyes), Çocuk Hikâyeleri, İstanbul'dan Orta Asya'ya Seyahat, Güldeste, Dinî ve Millî Şiirler Antolojisi... Çevirileri: Şövalyenin Şatosu, Sevimli Kuzu, Şişedeki Cin, Türkmenler Arasında, İnatçı Kız, Şarkıcı Kanarya, Cesur Kız, Vatanlı Adam, Yemin..."

Merhum Rıza Akdemir'i tanıyanlar onunla ilgili hep güzel şeyler söylemişlerdir. Değerli şair ve yazar Halistin Kukul, merhum Rıza Akdemir'i şöyle anlatıyor: "Rıza Ağabey, bir başka güzeldi; sevgi doluydu, heyecanlıydı, fikir yüklüydü, muhabbetliydi, fedâkâr, azimliyd, çalışkandı... Yüksek bir "İslâmî-millî şuûra sâhip"; dâimâ kılık- kıyafetine itinâ gösteren, kibar; fikri, heyecanı kadar ve heyecanı da fikri kadar mükemmel ve makbûl, ateşli bir hatip, nezakete numûne bir beyefendi insandı. Milletseverdi, vatan severdi, bayrak severdi, insan severdi!.. O, bir kültür adamıydı. Önde yürümesini bilen nadirlerdendi. Gençlik hakkında kitabı olan, sanıyorum ki, Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil'den sonra ikinci fikir adamı Rıza Akdemir'dir. Başgil Hoca'nın

1949 yılında yazdığı 'Gençlerle Başbaşa' adlı küçük, fakat emsalsiz eserinin bir takipçisi olarak, 1977 yılında Damla Yayınevi tarafından neşredilen ve ithafında: 'Bu eserimi, 'Güneş sağ tarafıma, ay da sol tarafıma konsa, bu davayı terk etmeyeceğim' diyen Hazreti Peygamber'in yolunda hak için, bayrak için şehit düşen altmış altı vatan evlâdının ölmez hatırasına adıyorum.' diye başlayan 'Türk Gençliğine Mektuplar' adlı kitabı, başlı başına takdire şayandır." (<http://olaygazete.net>)

Akdemir'in, şiirde sanatkârlık ve hünner gösterme diye bir düşüncesi ve kaygısı yoktu. O da Akif gibi 'Sözüm odun gibi olsun, hakikat olsun tek' düşüncesinde bir insandı. Maksudı uyanık ve şuurlu bir nesil oluşturmaktı. Onun en etkileyici şiirlerinden biri de "Şehidin Babası" adlı manzum hikâyesiydi. Bu şiiri okuyup da ağlamayan insan yok denebilir. Akdemir, bu şiirde vatansever bir subayla olan diyalogunu anlatır. Askerlik şubesinde çalışan bir subayın hatırasına yer verir... O gün şubeye bir yaşlı adam gelmiştir. Adamın geleceğe dair büyük ümitler bağladığı oğlu, terhisine 17 gün kala şehit olmuştur. Şair Akdemir, yaşlı adamın ağzından şehit oğlunun acısını ustaca anlatır. Sonunda yaşlı adam subaya şöyle der:

**"Şimdi bir sıkıntım var uykularımı bölen,
Şehit olur mu acep vatana borçlu ölen.
Öbür dünyada oğlum belki üzölür buna,
Onun bir tek gün borcu kalmamalı yurduna.
Bu vatana, millete borcu kalmasın beyim,
On yedi gün eksiği yerine ben edeyim.
Bir tek bu umut kaldı hayata karşı bağım,
Bakma yaşlılığım ben de eski toprağım.
Benim de bayrak tutar, silâh tutar bileyim,
Budur senden son arzım, budur sende dileyim."**

Bilmem sizin gözleriniz nemlendi mi? Rıza Akdemir'e Allah'tan rahmet diliyorum...